

KONSTRUNDA I KYRKORNA

Samtid och dåtid möts i sex gotländska kyrkor

Bunge, TINGSTÄDE, Garde,
Dalhem, Lau, Visby domkyrka

KONSTRUNDA I KYRKORNA så heter det gotländska konstprojekt som Svenska kyrkan presenterar under sommaren 2017 och som pågår från 14 maj till 17 september.

Konstrundan utgår ifrån Visby Domkyrka, som är ett nav till de fem sockenkyrkor som ingår i projektet.

Till domkyrkan kommer nära 150 000 personer under sommarmånaderna. Genom konstrundan vill vi göra dem nyfikna på, och även besöka flera av öns landsortskyrkor.

Med utställningen i domkyrkan är tanken att besökaren ska få ett smakprov på vad respektive deltagande sockenkyrka visar i sin konstutställning.

Gotland har 92 medeltida stenkyrkor som likt vita pärlor ströslats över ön från norr till söder. Alla var och en helt unika!

I Bunge, Tingstäde, Dalhem, Garde och Lau, möter vi ett urval av fem sockenkyrkor, liksom fem lokala konstnärer med sina lika unika utställningar.

Välkommen att ta en konstrunda
i våra gotländska kyrkor!

Maria Norderbrim
Projektledare

Flöden och fundament

TINGSTÄDE KYRKA - FLÖDEN OCH FUNDAMENT I arbetet med projektet Konstrunda i kyrkorna har jag haft två inspirationskällor, dopfunten i Tingstäde kyrka och vattenglittret från Tingstäde träsk. Tanken på vatten som tema väcktes tidigt. Jag ville lyfta fram gåvan som vi fått, det friska vattnet som är en grundförutsättning för allt liv, men också påminna om vårt ansvar att ta väl hand om gåvan. Denna tanke gick från idéstadiet till förverkligad konst genom Tina Mes-sing, en konstnär bosatt i Tingstäde.

Livets vatten i en dopfont vittnar om att Gud är här (Sv. ps. 386). Vid dopsamtal händer det att jag lite nyfiket frågar föräldrarna varför de vill att deras barn ska döpas. Ett av de finaste svaren jag fått, fick jag för länge sedan av en mamma som med en kärleksfull blick på sin son leende sa: Så att trollen inte tar honom. I hennes enkla svar ryms något av dopets mysterium.

Birgitta Pirhonen
Församlingsherde

OM TINGSTÄDE KYRKA. Tornet på Tingstäde kyrka syns på långt håll. Det är över 50 meter högt. Men det är inte bara höjden som imponerar. Lägg märke till de vackra galleri-, ljus- och ljudöppningarna i tornet. Tornet lär även vara den yngsta delen av kyrkan, uppförd på 1300-talet. Vid sekelskiftet 1900, då det stora befästningsverket strax norr om kyrkan uppfördes, ville man riva det eftersom det ansågs vara alltför lätt att sikta in sig på fortet med hjälp av kyrkans torn. Som tur var revs inte tornet och fästningen är idag ett sevärt museum.

På kyrkogården finns det två intressanta portaler. Den större med en trappgavel som troligtvis har lett fram till en storslagen prästgård. Den mindre, kallad stigluckan, är sannolikt uppbyggd av material från den i slutet av 1700-talet rivna prästgården. Lägg märke till de två figurerna på vardera sidan av denna portal. De föreställer Petrus och Paulus.

Tornets västportal är bland det ståtligaste Gotland har att visa. Den är liksom övriga portaler i romansk stil.

Långhuset med fyra vackra valv och mittpelare är från tidigt 1200-tal. Koret är i typisk gotik och tillkom på 1260-talet. Här i Tingstäde fanns det en stenkyrka redan på 1160-talet och delar av denna finns i nuvarande byggnad. Bland annat den vackra portalen till sakristian. Men även dopfunten som är i sandsten kommer från den första kyrkan. Den är svårt vittrad men du kan se scener ur Kristi födelse på cuppan, alltså själva dopskålen. Spännande är också det medeltida dopfuntslocket med den drakformade bommen som bär

upp locket. Visserligen är locket en kopia från Endre kyrka, men visar en fantasikyrka, eller är det en kyrka som har funnits någonstans?

Kolonnen som bär upp valven har kapitäl du ska titta närmare på. Här kan du se lustiga figurer. Vad sägs om en narr som står på huvudet och lipar, en stackare som drar ut ett törne i foten och ett fyrfota djur med horn. Vad kan det vara för djur?

Visst finns det kalkmålningar även i Tingstäde kyrka. Se till exempel de fina akantusslingorna i valvet ovanför dopfunten. Tänk hur många barn som har skådat dessa blad just i dopets livgivande ögonblick!

Triumfkrucifixet är tillskrivet Öjamästaren, en till namnet okänd skulptör verksam på Gotland vid sekelskiftet 1300. Och visst finns det likheter med det kända krucifixet på södra Gotland som där är placerat i ett mer komplett sammanhang och i triumfbågen.

På klockan som hänger i det stora tornet står det på latin: ”Om Gud är för oss, vem är då emot oss”. Så funderade den medeltida människan, liksom vi säkert än i dag frågar oss.

KONSTNÄREN TINA MESSING har i sju fotografiska verk vävt samman vattnet som element med kyrkan som rum. I en värld som är lika föränderlig som vatten, står kyrkan som en tillflyktsort till vilken vi kan komma för reflektion, återhämtning och tröst.

Kyrkan är en skyddande borg, men också en öppning ut mot världen, här gestaltat genom dess medeltida fönster. De totalt sju verken utgörs dels av en polyptyk i fyra delar, med färgbildsmosaiker infogade i fönsteröppningar från Tingstäde kyrka.

Ett större motiv med fönster från Stenkyrka kyrka, visar tre väderfenomen mot vilka människorna syns små som myror.

Två motiv visar svarta fönstervalv där ett barn sträcker ut sin hand. I det ena mot ett hav av giftalger, i det andra mot en yta av gyllene vattendroppar. Det senare visas under utställningstiden i Visby domkyrka. De övriga i Tingstäde kyrka.

Alger

Droppar

”Vatten är både förutsättningen för liv och upphov till död. Med vatten släcker vi törsten och får svalka. Men vi kan också drunkna i det och få nedfallande isblock i huvudet. Vi kan bränna oss på ånga och gå vilse i dimma. Vattnet är både undflyende och skoningslöst. Är vi inte rädda om det, kan det förgiftas eller ta slut. Kontrollerar vi det inte, kan hela civilisationer ödeläggas genom översvämning. Vattnet är också vi själva, i alla fall till 60 procent om man utgår ifrån kroppsvikten”.

*Tina Messing
Konstnär*

KONSTRUNDA
I KYRKORNA

HÄR HITTAR DU KYRKORNA

Det är enkelt att hitta till kyrkorna i konstrundan - de syns i landskapet. En karta eller en GPS leder dig fram.

KYRKORNA PÅ GOTLAND ÄR ÖPPNA

I regel är alla kyrkor på Gotland öppna dagtid från den 15 maj till den 15 september, men det kan finnas undantag, se vår webb. De kyrkor som ingår i konstrundan har öppet mellan kl 9.00-17.00 varje dag från 14 maj till 17 september.

LÄSA MERA OM KONSTRUNDAN PÅ

[www.svenskakyrkan.se/
konstrunda-gotland](http://www.svenskakyrkan.se/konstrunda-gotland)

eller börja med att besöka Visby dom-

kyrka där alla kyrkor och utställningar som är med i Konstrundan presenteras.

Svenska kyrkan